
Notiser

MEDISINSK NYTT

Hvordan kan fosteret tolerere mor?

Fremmede antigener som proteiner, parasitter og til og med celler, kan overføres fra mor til foster, men hvordan det føtale immunsystem gjenkjenner og reagerer på slike antigener er uklart. Nå har forskere fra USA og Sverige studert immunresponsen i humant foster (Science 2008; 322: 1562 – 5).

De fant at et betydelig antall celler fra mor passerer placenta og gjenfinnes i de føtale lymfeknutene. Eksponeringen for disse cellene induserer danningen av regulatoriske T-celler som kan undertrykke eget immunsystem. Ved denne mekanismen etablerer fosteret toleranse for fremmede og egne antigener som er til stede under utviklingen in utero. Toleransen regulerer sannsynligvis immunresponsen også langt inn i barndommen. Resultatene kan gi ny innsikt i hvordan føtal sykdom kan behandles og i patogenesen ved overføring av patogener, som hiv, fra mor til foster.

Stråleterapi og hormonterapi ved prostatakreft

Stråleterapi i kombinasjon med konvensjonell hormonterapi halverer mortalitet for pasienter med alvorlig prostatakreft. Det viser en studie i *The Lancet* (2008; doi: 10.1016/S0140 – 6736(08)61816 – 4). 439 menn med prostatakreft ble randomisert til å få kun standard endokrin terapi og 436 menn fikk stråling i tillegg til standard behandling i den skandinaviske randomiserte fase 3-studien.

Etter oppfølging over 7,6 år i gjennomsnitt, hadde 79 menn i kontrollgruppen og 37 menn i stråleterapigruppen dødd. Ti års prostatakreftspesifikk mortalitet i kontrollgruppen (23,9 %) var dobbelt så høy som mortaliteten i stråleterapigruppen (11,9 %).

Generell tiårsmortalitet var også høyere i hormonterapigruppen (39,4 %) enn i gruppen som fikk både hormonterapi og stråling (29,6 %). Insidens av tilbakevendende prostatakreft var nesten tre ganger høyere i kontrollgruppen

(75 %) enn i stråleterapigruppen (26 %). Forskerne anbefaler at en kombinasjon av stråleterapi og hormonterapi bør være den nye standardbehandlingen for pasienter med alvorlig prostatakreft.

Migrene reduserer risikoen for brystkreft

Frekvensen av migreneepisoder varierer med kvinners hormonelle syklus, og generelt er migrene assosiert med fallende østrogennivåer. En amerikansk forskningsgruppe har nå undersøkt sammenhengen mellom migrene og risikoen for utvikling av postmenopausal brystkreft (Cancer Epidemiol Biomarkers Prev 2008; 17: 3116 – 22).

Forskerne kombinerte data fra to populasjonsbaserte pasient-kontroll-studier, og benyttet data fra 1 199 kvinner med duktal brystkreft, 739 med lobulær brystkreft og 1 474 kontrollpersoner, alle i aldersgruppen 55 – 79 år. Man fant at kvinner med migrene hadde redusert risiko for utvikling av både duktal og lobulær brystkreft. Den reduserte risikoen var begrenset til utvikling av hormonreseptorpositiv brystkreftsykdom, og var uavhengig av migrenemedikasjon.

Ikke sykehusinnleggelse ved mageblødninger?

Enkle kliniske tester og laboratorietester kan identifisere pasienter med mageblødninger med lav risiko som trygt kan behandles utenfor sykehus. Det er konklusjonen på en studie i *The Lancet* (2008; doi: 10.1016/S0140 – 6736(08)61769 – 9). 103 – 172 per 100 000 voksne blir innlagt på sykehus med mageblødninger hvert år. Forfatterne evaluerte effektiviteten av Glasgow-Blatchford blødningsskår (GBS) som er basert på enkle kliniske tester og laboratorietester.

676 pasienter med mageblødninger innlagt ved fire engelske sykehus ble evaluert. 16 % av pasientene skåret 0 (lav risiko). Ved to av sykehusene ble 123 (22 %) av pasientenes risiko klassifisert som lav, og 84 (68 %) av disse ble behandlet poliklinisk uten negative hendelser. Andelen pasienter med mageblødninger som ble innlagt ved sykehusene falt fra 96 % til 71 %.

Vaginal gel mot hiv?

Carraguard, en bakteriedrepende vaginal gel, gir ingen beskyttelse mot hiv, konkluderer en studie i *The Lancet* (2008; 372: 1977 – 87). 90 % av nye hivinfeksjoner blant 15 – 24-åringer forekommer hos kvinner. Utvikling av legemidler som kan beskytte kvinner mot hiv er derfor viktig.

I denne randomiserte, placebokontrollerte studien fra Sør-Afrika ble 6 202 seksuelt aktive kvinner randomisert til å få enten Carraguard eller placebogel som skulle brukes i tillegg til kondomer. Kvinnene ble fulgt opp hver tredje

måned i tre år. Hivinsidensen var 3,3 per 100 kvinneår i Carraguard-gruppen (134 infeksjoner) og 3,8 per 100 kvinneår i placebogruppen (151 infeksjoner). Forskerne estimerte at gelen i gjennomsnitt kun ble brukt ved 42,1 % av samleiene.

Behandling ved endometriekreft

To studier i *The Lancet* har vist at to vanlige behandlingsformer ved tidlig endometriekreft – fjerning av lymfekar i bekkenet og stråleterapi – ikke bør være en del av standard behandling.

Den første artikkelen (2008; doi: 10.1016/S0140 – 6736(08)61766 – 3) omhandler studien der man undersøkte effekten av fjerning av lymfekar i tillegg til standard behandling (hysterektomi og fjerning av begge eggstokkene). 1 408 kvinner ble randomisert til enten standard behandling og fjerning av lymfekar eller kun standard behandling. I løpet av tre år døde 88 kvinner i kontrollgruppen sammenliknet med 103 i gruppen som fikk lymekar fjernet. Kvinner som fikk lymfekar fjernet, hadde en 16 % større risiko for å dø enn kontrollgruppen.

I den andre artikkelen omtales studien der 905 kvinner ble randomisert til å få stråleterapi etter operasjonen eller observasjon (2008; doi: 10.1016/S0140 – 6736(08)61767 – 5). Forskerne fant ingen forskjell i overlevelse mellom gruppene. 84 % overlevde fem år i begge gruppene.

Influensavaksine til universitetsstudenter

Influensavaksiner var assosiert med en signifikant reduksjon i influensaliknende sykdom blant universitetsstudenter i en studie publisert i *Archives of Pediatrics and Adolescent Medicine* (2008; 162: 1113 – 8).

Studenter ved to universiteter i Minnesota ble invitert til å delta i studien over fire influensasesonger fra 2002 til 2006. 2 804, 2 783, 3 534 og 3 674 studenter deltok i studien per sesong. Totalt ble 30,2 % av deltakerne vaksinert. 24,1 % av studentene hadde minst en episode av influensaliknende sykdom.

Vaksinasjon var assosiert med en signifikant reduksjon i risiko for influensaliknende sykdom i influensasesongene (justert oddsratio 0,70; 95 % KI 0,56–0,89) men ikke utenfor influensasesongene. Vaksinasjon var også assosiert med en signifikant reduksjon i antibiotikabruk, antall sykedager og dager borte fra undervisning.

Risiko ved kronisk nyresykdom

Eldre pasienter med kronisk nyresykdom som ikke er blitt behandlet med dialyse, har økt risiko for sepsis, konkluderer en studie i *Archives of Internal Medicine* (2008; 168: 2333 – 9).

Blant 25 675 pasienter i gjennomsnitt fulgt i 3,2 år, utviklet 797 pasienter sepsis minst en gang. De fleste av disse infeksjonene (75 %) var ervervet utenfor sykehus (samfunnservervet). Alle pasientene var 66 år eller eldre.

Pasienter med kronisk nyresykdom som ikke var blitt behandlet med dialyse, hadde også en økt risiko for død etter samfunnservervet sepsis.

Publisert: 29. januar 2009. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 12. februar 2026.